

Psicologia i Envel·liment

Codi: 102581
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2502443 Psicologia	OT	4	2

Professor de contacte

Nom: Sergi Arenas i Guarch

Correu electrònic: Sergi.Arenas@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No s'estableixen prerequisits oficials i/o coneixements necessaris per a seguir correctament l'assignatura.

L'assignatura que forma part de la Menció Anàlisi i intervenció psicosocial i la Menció Salut.

Objectius

L'envelliment demogràfic i la longevitat són fenòmens característics de les societats desenvolupades i nodreixen l'interès per comprendre el procés d'envellir en les seves diferents dimensions. L'augment de la xifra de persones grans i l'increment del nombre de persones que accedeixen a la vellesa avançada planteja reptes d'adaptació individual i col·lectiva en un context social caracteritzat per canvis substancials en els diferents àmbits (familiar, laboral, relacional, econòmic). La preocupació per temes com la qualitat de vida en les diferents etapes de l'envelliment, la prevenció de la dependència o les cures familiars i professionals en l'atenció de llarga duració ve acompanyada de l'interès en el desplegament d'iniciatives, serveis i productes adequats a la heterogeneïtat existent entre les persones grans. La Psicologia ofereix aportacions teòriques, basades en la recerca, vàlides per tractar aquells temes i per proporcionar pautes útils en la definició de diferents tipus de respostes i intervencions professionals. En aquesta assignatura es proporcionarà una visió global de l'envelliment, des d'una perspectiva teòrica i pràctica, mostrant diferents tipus d'intervenció professional i iniciatives innovadores.

Els objectius de l'assignatura són:

1. Comprendre les diferents dimensions del procés d'envelliment.
2. Conèixer els processos de desenvolupament i els canvis en l'envelliment.
3. Conèixer els desafiaments que comporta la vellesa en les societats desenvolupades.
4. Analitzar els diferents fenòmens que prenen especial singularitat en les persones grans.
5. Iniciar-se en el disseny i aplicació d'intervencions amb les persones grans en diferents marcs de treball.
6. Conèixer les sortides professionals en el camp de la psicogerontologia.

Competències

- Analitzar i interpretar els resultats de l'avaluació.
- Aplicar de manera crítica, reflexiva i creativa els coneixements, habilitats i valors adquirits.

- Comunicar-se eficaçment, fent ús dels mitjans apropiats (orals, escrits o audiovisuals), tenint en compte la diversitat i tots aquells elements que puguin facilitar o dificultar la comunicació.
- Criticar els efectes de la pròpia pràctica sobre les persones, tenint en compte la complexitat de la diversitat humana.
- Distingir i relacionar els principis psicosocials del funcionament dels grups i de les organitzacions.
- Elaborar i redactar informes tècnics sobre els resultats de l'avaluació, la recerca o els serveis sol·licitats.
- Fer revisions sistemàtiques a partir de la consulta de les diferents fonts documentals en psicologia per a recollir, ordenar i classificar dades i materials de recerca.
- Identificar i descriure els processos i les etapes del desenvolupament psicològic al llarg del cicle vital.
- Interactuar, mitjançant un treball en equip efectiu, amb els altres professionals implicats.
- Mantenir una actitud favorable envers l'actualització permanent a través de l'avaluació crítica de la documentació científica, valorant-ne la procedència, situant-la en un marc epistemològic i identificant-ne i contrastant-ne les aportacions en relació amb el coneixement disciplinari disponible.
- Reconèixer el codi deontològic i actuar de manera ètica.
- Reconèixer la dimensió social de l'ésser humà, considerant els factors històrics i socioculturals que intervenen en la configuració psicològica humana.
- Treballar en equip.
- Utilitzar les eines adequades per a comunicar-se.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar les relacions entre el sistema familiar i altres sistemes relacionats.
2. Aplicar de manera crítica, reflexiva i creativa els coneixements, habilitats i valors adquirits.
3. Aplicar els conceptes teòrics en l'anàlisi de casos.
4. Contrastar diferents fonts documentals.
5. Criticar els efectes de la pròpia pràctica sobre les persones, tenint en compte la complexitat de la diversitat humana.
6. Descriure els processos i les etapes del desenvolupament individual i dels grups familiars.
7. Elaborar per escrit informes tècnics sobre avaluació a partir de l'estudi de casos.
8. Identificar conceptes i processos psicosocials que mostren la dimensió social i cultural del comportament.
9. Identificar els elements de la comunicació funcional i disfuncional.
10. Identificar els elements que condicionen la comunicació i l'organització de les tasques.
11. Mantenir una actitud favorable envers l'actualització permanent a través de l'avaluació crítica de la documentació científica, valorant-ne la procedència, situant-la en un marc epistemològic i identificant-ne i contrastant-ne les aportacions en relació amb el coneixement disciplinari disponible.
12. Mostrar una disposició oberta i una actitud favorable a la cooperació.
13. Reconèixer el codi deontològic i actuar de manera ètica.
14. Reconèixer els conceptes teòrics fonamentals en els textos.
15. Relacionar les dades amb l'enfocament teòric adoptat que permeti articular les dades obtingudes amb la intervenció que s'ha de dur a terme.
16. Seleccionar i utilitzar els recursos comunicacionals adequats segons les característiques i les competències de les persones destinatàries tenint en compte l'edat i la identificació cultural.
17. Seleccionar les dades rellevants per a l'avaluació d'un cas considerant el transcurs vital i el context d'intervenció.
18. Treballar en equip.
19. Utilitzar les eines adequades per a comunicar-se.

Continguts

1. Envel·liment de la població. Estils de vida i representació social
2. El procés d'envellir
3. Envel·liment i sexualitat
4. L'Envel·liment actiu
5. Apoderament i participació
6. La Intervenció psicosocial en l'àmbit de l'envel·liment

7. Intervenció en aïllament social i solitud no desitjada.
8. El paradigma d'atenció centrada en la persona
9. Rol del psicòleg en residències per a la gent gran.
10. Sortides professionals en psicogerontologia

Metodologia

Es combinarà diferents estratègies metodològiques: presentació de continguts per part del docent, preparació i exposició de diferents continguts del temari per part de grups d'estudiants, anàlisi de casos pràctics i discussió a classe, i realització i anàlisi d'entrevistes amb persones grans.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	24	0,96	1, 3, 6, 11, 15, 17
Sessions pràctiques	12	0,48	2, 5, 8, 13, 15, 17, 18
Tipus: Supervisades			
Tutories en grups petits	6	0,24	2, 15, 17, 18
Tipus: Autònomes			
Estudi, lectura i anàlisi de textos	24	0,96	11
Preparació de presentació de texts	20	0,8	2, 5, 10, 11, 12, 13, 16, 18, 19
Preparació i realització de treballs en grup	14	0,56	2, 4, 8, 10, 12, 14, 15, 17, 18, 19
Preparació i realització de treballs individuals	50	2	2, 3, 4, 6, 7, 8, 11, 13, 14, 15, 16, 17

Avaluació

Les competències seran avaluades mitjançant avaluació contínua, basada en la realització dels següents treballs obligatoris: 1 Informes individuals, 1 informe amb part grupal i part individual, i 2 presentacions grupals.

Superada: Estudiant que evidenciï haver aconseguit les competències avaluades a les diferents activitats. Haurà de tenir una nota major a 5 a les quatre evidències.

Avaluable: Estudiant que hagi lliurat evidències d'aprenentatge amb pes igual o superior a 4 punts.

Presentat No aprovat: Estudiant que no hagi aconseguit la nota mínima de 5 en qualsevol de les activitats d'avaluació.

Reavaluació: podran optar els estudiants que tinguin una qualificació final d'avaluació continua major o igual a 4 punts (40%). Es farà en el cas que un estudiant no hagi aprovat alguna de les activitats d'avaluació i estarà focalitzada en les evidències d'aprenentatge en que cada estudiant no hagués demostrat un rendiment satisfactori. No es contempla la reavaluació per millorar la qualificació.

Codi Evidència	Denominació	Pes	Format (oral, escritoambdós)	Autoria (individual,
----------------	-------------	-----	------------------------------	----------------------

				col·lectiva o ambdues)	Via (presencial, virtual o ambdues)
EV1	Informe Entrevista	25	Escrit	Individual	Ambdues
EV2	Informe Comparatiu Entrevistes	25	Escrit	Ambdues	Ambdues
EV3	Presentació i informe sobre fenomen vinculat a l'envelliment	30	Ambdós	Col·lectiva	Ambdues
EV4	Presentació oral de text	20	Ambdós	Col·lectiva	Ambdues

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
EV1. Informe Entrevista amb persona gran (individual)	25	0	0	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 13, 15, 16, 17
EV2. Informe Comparatiu Entrevistes (individual i col·lectiu)	25	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 17, 18
EV3. Presentació i informe sobre fenomen vinculat a l'envelliment (col·lectiva)	30	0	0	2, 4, 5, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 16, 18, 19
EV4. Presentació oral de text (col·lectiva)	20	0	0	2, 9, 10, 11, 12, 14, 18, 19

Bibliografia

Arenas, S. y Pratginestós, E. (2006). El Papel del psicólogo en centros residenciales geriátricos: revisión de la situación actual y propuesta de funciones para un desarrollo óptimo de actividad. Barcelona: Col·legi Oficial de Psicòlegs de Catalunya.

Barnes, M, Benet, G. Frail bodies, courageous voices: older people influencing community care. Health and Social care in the Community 6(2), 102-111.

Bueno, B. Y Navarro, A. (2004) Afrontamiento y calidad de vida. Rev Geriatr Gerontolo 2004; 39 (Supl 3): 31-7

Charpentier, M., Guberman N., Billette V., Lavoie J-P., grenier A.,y Olazabal I. (Dir) (2010) Vieillir au pluriel Perspectives sociales. Presses de l'Université du Québec : Québec

Cusak S. A. (1998) Leadership in Seniors' Centres: power and empowerment in relations between seniors and staff Education and Ageing, 13 (1): 49 - 66.

Freixa, A. (2003) Las mujeres queremos ser mayores y poder parecerlo. En Maquieira, V. Mujeres mayores en el siglo XXI De la invisibilidad al protagonismo. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.23.03

Greene, R. y Cohen, HL. (2005) Social work with Older Adults and their Families: Changing Practice Paradigms. Families and Society I Volume 86, N'3

Izal, M., y Montorio, I. (Ed.) (1999). Gerontología conductual Bases para la intervención ámbitos de aplicación Síntesis, Madrid

Janlov, A-C, Rahm I, Petersson K. Older person's experience of being assessed for and receiving public home help: do they have any influence over it? Health and Social care in the Community 14(1), 26-36.

Lavoie, JP, Lessard, D., Barylak, L., Côté D. Quand les services facilitent ou nuisent le pouvoir des aidants familiales. Canadian Journal on Aging 22(4) : 381-394.

Montorio, I., Izal, M., Pérez, G. (2006) Salud, conducta y vejez. En Triadó, C y Villar, F (coords) Psicología de la vejez. Madrid: Alianza Editorial.

Morrell, C.M. (2003). Empowerment and long-living women: return to the rejected body. Journal of aging studies, 17: 69:85.

Paun, O. (2003) Older women caring for spouses with alzheimer's disease at home: making sense of the situation Health Care for Women International, 24:292-312.

Pinazo, S. (1999) Significado del rol social del abuelo. Rev Mult Geront 1999, 9: 169-176.

Pinazo S. y Sánchez M. (Dir) (2005) Gerontología. Actualización, innovación y propuestas. Pearson Prentice Hall:Madrid

Salvarezza, L. (1988) Psicogeriatría Teoría y clínica. Paidós, Buenos Aires

Salvarezza, L. (1994) Vejez, Medicina y Prejuicios. Área 3 16.03

Silvestre, N., Solé, M.R., Pérez, M., y Jodar, M. (1995) Psicología evolutiva Adolescencia, edad adulta y vejez. CEAC, Barcelona

Social Development Canada (2005) "I don't think I am 'old' although I am aged": Seniors' Perceptions of Later-Life Well-Being.

Strawbridge, W.J, Wallhagen, M.I y Cohen R.D (2002) Successful aging and well-being: Self-rated compared with Rowe and Kahn The Gerontologist Dec 2002; 42, 6; 727-733

Suarez F. (2004) Emergentes de un viejo grupo. Area 3

Thomas Ph, Hazif-Thomas C, Arroyo-Anlló E.M. Una mirada sistémica sobre la enfermedad de Alzheimer. Hacerse cargo de la familia de ancianos dementes. Rev Gerontol 1998; 8:5-12.

Thompson, N, y Thompson S (2001) Empowering Older People Beyond the Care Model Journal of Social Work 1 (1): 61-76.

Villar, F. (2006) Inteligencia y sabiduría. En Triadó, C y Villar, F (coords) Psicología de la vejez. Madrid: Alianza Editorial.

Walker, A. (2002) Futuros retos de la política social europea sobre personas mayores. Rev Geriatr Gerontol 2002; 37 (6) 334-341

Walker, A. (2007) Why involve older people in research? Age and Ageing 36:481-483 + Barnes, M. y Taylor, S. ERA-AGE Good Practice Guide. Involving Older People in Research: examples, purposes and good practice (Section 3- pp11-18)

White M, Riley J. (2000). Age Integration: Conceptual and historical Background. The Gerontologist, 40 (3), 266-270.

Yanguas, J., Leturia, P., Leturia, M. Y Uriarte, A. (1998) Intervención psicosocial en gerontología manual práctico. Cáritas, Madrid